

PO STOPÁCH KAMENÍKŮ

8 – Náves Srbín

LADŮV KRAJ

Srbínské kamenolomy

Dva největší dochované lomy, Duškov a Liškův, se nalézají poblíž návsi u jižního konce Srbína, západně od silnice Srbín – Svojetice. Vidět je můžete nejlépe z cesty vedoucí ke kamenolomu, která mezi nimi prochází.

Duškov lom

Největší ze srbínských lomů je první v řadě vpravo u silnice do Svojetic. Lom byl v provozu od roku 1914. V lomu pracovalo v některých letech až 26 zaměstnanců.

Název Duškov je podle původní majitelky, kterou byla Barbora Dušková ze Srbína čp. 24.

Kámen, který se zde dobýval, je porfyrická blottitická žula, světle šedomodré barvy. Ojediněle se v něm objevují tmavé pecky o velikosti kolem 15 cm a místa s nahloučením vyrostlic živce.

Kámen je pevný a houževnatý, velké tvrdostí. Díky své tvrdosti se používal hlavně k výrobě dlažebních kostek a tesaného stavebního kamene. Produkce lomu se pohybovala kolem 240 m³ za rok.

Lom je svého času popisován jako jámový o přibližných rozměrech 30 x 60 m a hloubce 5 m. K čerpání vody bylo instalováno elektrické čerpadlo a pro odvoz kamene výtah.

V dnešní době je lom zatopený a plocha lomu zabírá cca 3 900 m².

Duškov lom – na fotografii je vidět způsob dopravy kamene z lomu. Vzdálka od zábrany k hraničnímu kameni je po námocné lince na počtu:

Liškův lom

Také tento lom má své jméno podle původního majitele Františka Lišky. Lom byl otevřen jižně od Duškova lomu až v roce 1930, ale dosáhl trojnásobné produkce.

Těžený kámen je stejný i stejně kvality jako v Duškově lomu a má i stejně využití. Kvalitní kámen se nalézá 3 m pod povrchem. Zvětralá žula byla často zpracována na štěrk.

Lom byl stěnový v době těžby o rozměrech cca 40 x 30 m s výškou stěny 13 m. Obdobně jako Duš-

kov lom je i tento zatopený. Dnešní rozloha lomu je cca 1 190 m².

Kamenická díla

O srbínských lomech se tradiče, že zde byly vytěženy kameny na knofliky pro Stalinův plášť na byvalém

Gigantický pionér J. V. Stalín v Praze
na Letné (na snímku dnešního kvádru)

letenském pomníku v Praze. Podle vyprávění každý z nich byl právě velký jako bochník chleba. Jestli tomu tak skutečně bylo, není jisté, neboť záznamy se nepodařilo ověřit. Vlastní pomník byl poškodilán z 235 kvádru žuly z Ruprechtic a Rochlic u Liberce, ale na úpravu okolí pomníku a jeho drobné detaily byl použit kámen z různých míst. Je tedy možné, že materiál na knofliky pocházel opravdu z některého ze zdejších lomů.

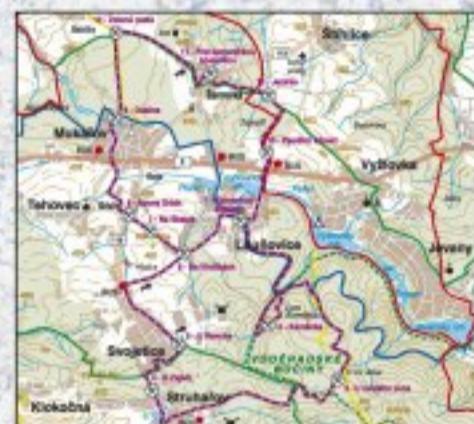
Z místního kamení je také pomník padlým uprostřed návsi. Je to jeden z klasicistických jednoduchých pomníků, které byly vyráběny z vylomeného neupraveného bloku žuly. Takových pomníků a pomníčků potkáte v celé české krajině mnoho. Zde je na blok připevněna deska se jmény padlých, na jiných je pouze upravená plocha, na níž jsou vyryta jména padlých.

Z dalších kameninových děl můžete tu vidět několik typů dřive běžných žulových patříků. Mají různé tvary podle toho, k jaké konkrétní potřebě u cest sloužily.

Ve vedlejší obci, ve Svojeticích, můžete na jižní části návsi vedle rybníku vidět unikátní bránu do dvora, která má žulovou klenbu, a jako jedna z mála dochovaných příkladů je i datována.

Na návsi tu stojí zadý k pomníku i kameninová zvonice, která však oproti očekávání není z žuly, ale z červeného pískovce těženého z lomu u Nučík (u Kostelce nad Černými lesy) od 14. do 19. století. Křížků a zvoníček z nučického pískovce je v kraji mnoho. Je to dáním tim, že pískovec se opracovává daleko snadněji než žula a do Nučických lomů je to jen 15 km. Tato zvonice kombinuje svou funkci s kapličkou a takových je známých poměrně málo. Jedinou zde v kraji dochovanou a velice podobnou můžete spatřit v nedalekých Štíhlích. Nepřipomíná vám tato zvonice tak trošku zvoníčky z Ladových obrázků?

Budování vesnických zvoníčků nařídila Marie Terezie tzv. „ohňovým patentem“ z let 1751 („Rád k hašení ohně pro města, městečka a dědiny Markrabství moravského“) a 1755 („Rád pro hašení ohně pro země ko-

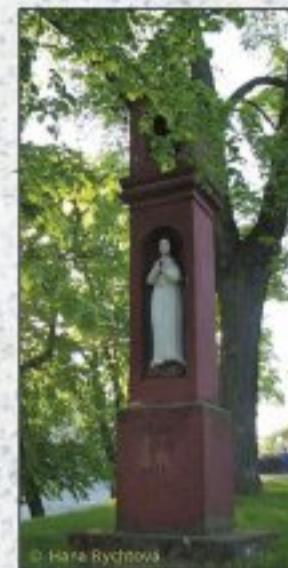
Cháze a jízda po lesních cestách je na vlastní nebezpečí uživatele komunikací, povinnost zhodnotit objektivní riziko (trasy a povaha vozovky) je povinnost uživatele lesních cest. V části trasy vedené po lesních cestách není udržována celoroční sjedečost a schůzky.

• V části trasy vedené po lesních cestách může být místní opatření dočasně zakázán vstup; cháze a jízda je v tom případě zakázáno.

☐ zakáz ohně	☐ zakáz jízdy do porostu
☐ zakáz znečištění	☐ zakáz rušení zvěře
☐ zakáz těžení	☐ zakáz sběru rostlin
☐ zakáz vstupu mimo trasu	

runy české“). Patent byl vydán proto, aby se zabránil katastrofálním požáru, kterým padly za oběť velké části měst a obcí. Tímto patentem je příkázáno komínů a černé kuchyně stavět zděné a v každé chalupě do roka zřídit zděný komín. Nám to již připadá normálně, ale v té době se vařilo v kotlích zařízených nad ohništěm (černá kuchyně je v Loučovicích) a z otevřeného ohniště pod doškovou střechou nebylo k požáru daleko. Dalším příkazáním bylo mít v každé obci zvon a bylo nařízeno na něj zvonit v případě, že někdo vidí požár.

Když se zjistilo, že vrchnost přistupuje na svých panstvích k realizaci nařízení patentu velmi liknavě, byl patent Josefem II. 24. ledna 1787 zpřísňen. Na druhou stranu tato liknayost byla také důvodem, proč zvoníčky mívají velmi variabilní výstavbu a rozměry. Liši se totiž nejen teritoriálně a dobově, ale také podle majetkových možností vrchnosti.

© Hana Rychnová

Potisk podél ve zvoníčkách v Mukařově. Na pozadí je patrná zdrobnělá kameninová pruh na stojanu pro křížky a oddělený postráve.

Partnery projektu

Obec Louňovice

Obec Mukařov

Obec Struhařov

Obec Svojetice

Mukařovsko, občanské sdružení pro Mukařov, Srbín a Zemovku

Tento projekt s názvem „Po stopách kameníků“ je spolufinancován Evropskou unií z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova v rámci osy IV. LEADER Programu rozvoje venkova ČR

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova. Evropa investuje do venkovských oblastí

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA